

„Dainavos žodžio“ priedas, remiamas Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondo

Aukštuolių užuolai

„Tai neša sniegą vėjas,
Tai rauda vėjas giesmę šermenių!
Ko negrįžai ir ko naktin išėjęs,
Palikęs slenkstį mylimų namų.“

Partizanė Diana Glemžaitė

2012 m. lapkričio 29 dz. „Dzūkų pulkucio“ Alytaus bendruomenės cantran susrinko daug įvairaus amžiaus ir propesijų žmonių. To priečina – Sigitos Lipovienės knyga „Aukštuolių užuolai“.

Daktarka Sigitą Lipovienę, ragėdama, kad metam bėganc po užmarščies dūlkėm kavojas strošni, kruvini pokaro čėsai, parašė knygų „Aukštuolių užuolai“, katroj porina nesenus čėsus, kadu dešimc metų mūs tūkstanciai jaunų vyrų jišaj vajavoc su priešo vaisku (kariuomene) jir savais parsidavėliais – stribais. Mūs jaunai pakaliainiai (kartai) tų čėšų neteko jišgyvenc.

In renginį atvažau labai važni jir garbyngi svecai: Generolo J. Žemaicio Lietuvos karo akademijos propesorus, gab. dr. Algirdas Ažubalis, propesorė Ona Voverienė, katrie jinvertino autorės darbų jir pasidziugė, kad nūnai gaivinama tautos atmincis, istorija.

Parengtoj spausdzinimui knygoj S. Lipovienė aprašo Onos jir Boleslovo Katliorų šaimos gyvenimū jir likimū. Apie tai, kad lemcingam mūs šalalai laikui gync Lietuvos laisvės jiš draugės ne po vienu vyrų jišaj. Ajo kovoc partizanų dalias pasrinkj jaunai sūneliai, o jiem mačino tėvai, sasarys, motulės

Puslapj parengė Antanina Urmanavičienė

ir broliai – ryšinykai. Partizanus globojo sodziaus žmones. Rados jir jišdavikų, už judo grašus parsidavusių jir jišdavinėjusių Tėvynės laisvės gync jišajusius.

Daktarka Sigitą, dar maža būdama, augus Ukmergėn, ragėj, kap pas jos dėdį daktarų Kazj Mikalauskų rinkos daug žmonių, kad jo draugėn gyveno moteriškė su keturom dukterim.

Sigitą senokai pradėj cekavycis ape žmones, radusius prieglaudų Mikalauskų namuosa. Arkyvuosa surinko žinių ape partizanus jir nutarė parašyc knygų „Aukštuolių užuolai“. Tai pamentnikas Lietuvos žmonėn, jų pasryžimui gyvenc laisvon, nepriklausomon Tėvynėn.

Knygon aprašytas Aukštuoliuose (Ukmergės r.) gyvenusios Onos jir Boleslovo Katliorų draugės, katron augo 10 vaikų: 6 sūnai jir 4 dukteres (Nikodemmas, Apolonija, Teodoras, Apolinaras, Saturninas, Valentinas, Everestas, Genovaitė, Salomėja, Aldona), gyvenimas jir likimas.

Vaikam nebuvo čėso dzykinėc, ba ūkėn, katron buvo 52 ha žamės, darbo užteko visiem. Vaikai augo dažūrėci, mylėdami Dzievų jir Tėvynj.

Vyrausias Nikodemmas slūžino LR vaiski dragūnu. Atslūžinis apsižanino jir turėj tris vaikus. Teodoras jiš vaisko grįžo 1939 m. Prasdėjus vainai, vyrai bijodami, kad nepapūlt niemčam, pradėj kavocis. Trys broliai Katliorai – Apolinaras, Saturninas jir Valentinas – jinstoj Plekavičiaus rinkcinėn savanorais. Niemčam nesucikus, Plekavičiaus rinkcinė buvo palaista, o jauni vyrai, bijodami patekc niemčam jin rankas, jišsiskyrstė. Sugrįžus namo teko nuog niemčų kavocis.

Po vainos, Rytų akupantam užėmus Lietuvų, 6 broliai, pasrinkj partizano dalių, jišaj gync Lietuvos. Pyrmas 1944 m. žuvo vyrausias sūnus Nikodemmas. Teodoras-Sidabras 4 metus partizanau. Granatu ronytas pastraukė jiš miško. Kavojos jir gydės. Paskui buvo jišduotas jir 1953 m. sandzytas an sušaudzymo. Kora buvo atmainyta an 25 m. lagero. Apolinaras-Mindaugas žuvo 1946 m., Saturninas-Virgaudas – 1947 m. rozu su būro vadu Šarūnu, Valentinas-Montvila – 1948 m. Everestas-Vaidyla – 1950 m. Sesuoj Apolonija-Laisvė buvo ryšinykė jir po 10 metų lagero grįžo Lietuvos.

Tėvai jir seseres kavojos jir nuog trėmimo jišsiratavoj. Motulė Ona su dukralem glaudės garbyngo daktaro Kazio Mikalausko jir jo pacios Konstancijos (Sigitos tetos) draugėn. Tėvulis Boleslovas Katliorus ajo per žmones jir amatu vertės.

Ranginiui aplinkų kūrė jir jį vedė „Dzūkų pulkucis“, katro dauguma dalyvių patys jišgyveno tuos sunkius čėsus, ne vienas savo giminėj turėj partizanų.

„Dzūkų pulkucio“ partizaniškas dainas jir skaicymus jiš knygos mainė kalbos. Atgijo motulės kančia, gili partizanų viera (tikėjimas) laisvės ryto grįžimu.

Tarp vakaronės svečių ir šnekorių buvo Alytaus miesto savivaldzybės tarybos narai: D. Kurtinaicis, S. Peštenienė, V. Ježepčikas, kavolių kalvolius V. Jarucis, Dailiųj amatų mokyklos dir. pavaduotoja E. Ruplėnienė, Alytaus bendruomenės centro diraktorka Loreta Trainavičienė, Vidzgirio bendruomenės pirmynkas D. Navalinskas, Alytaus rajono šviecinimo jir pedagoginės psikologinės pagalbos cantro diraktorka L. Andrulevičienė ir kici važni žmones. Visų dalyvavusių knygos pristacymi kalbosa grįžo ciej jišgyvenci gūdūs akupaciniai čėsai, prismyta dzideli sopuliai, netekcis. Kap sunku buvo jišgyvenc Lietuvos dzidziavyrų partizanų motulai jir tėvuli, netekus 6 jaunystėn jinlipusių sūnelių užuošėlių. Ne vienam kaibėjusiam virpėj jiš širdzies gilumos plaukį žodziai. Gražiausių rožių buketų nuog visų susrinkusių Sigitai dovanuoj jir padėkavoj TS–LKD Alytaus miesto skyriaus pirmynkas Dobilas Kurtinaicis.

Nelaiskim, kad partizanų krauju grūžyta laisvė būt pamiršta. Prismykim, kų sakė dzidelis Lietuvos mylėtojas, dainius Maironis ailėraščo posmuosa sakydamas savanorų vardu. Jis rašė:

„Ar mūsų karionės idealai
pražus
be algos, be naudos, be
žymės?
Ar liekanos mūsų, kai jau
kaulai bepus,
niekam nieko slapčia nekalbės?“

Tegu! knyga „Aukštuolių užuolai“ ras daiktų skaicytojū bibliotekosa, mokyklosa.

